

Leo Trotskij: Faran för bonapartism och oppositionens roll (21 oktober 1928)

[Cirkulärbrev till oppositionen. Det plenarmöte Trotskij hänvisar till hölls inte förrän i november. Detta brev är första gången Trotskij kommenterar Bucharins möte med Kamenev i juli, där Bucharin ville återuppta förbindelserna med Oppositionen mot Stalin. I september Kamenev mötte trotskisterna i Moskva, och visade troligen anteckningarna från juli-mötet med Bucharin. Vid septembermötet uppmanade Kamenev trotskisterna att erbjuda försoning med Stalin i kampen mot högern. Efter mötet skickade Moskva-trotskisterna en rapport till Trotskij om deras samtal med Kamenev. Cirkulärbrevet är första gången Trotskij nämner Kamenevs möte med trotskisterna i Moskva.]

Kära kamrater.

Jag skriver till er före [centralkommitténs] plenarmöte i oktober, eller åtminstone innan nyheter om mötet har nått Alma-Ata. Jag har inget nytt att berätta. Jag vill bara sammanfatta det jag redan har sagt och ge några rättesnören för att bedöma det stundande mötet.

Det sägs att Zinovjev sa att Stalin hade segrat i juli. Ur politisk synvinkel är det absurt. Centrismens kompromiss försvagade dem politiskt. Högern och vänstern fick helt enkelt förnyad kraft. Men det finns en egen logik i apparatens utveckling, och hittills har den inte sammanfallit med maktförskjutningarna i partiet och arbetarklassen, tvärtom.

Genom att ge upp sin politiska ställning lyckades Stalin splittra högern. Han ”bröt (tillfälligt) loss” Kalinin och Vorosjilov från högern.¹ De är båda två helhjärtat för de nya ägarna och för ”ordning”, men har hittills varit rädda för att lämnas ansikte mot ansikte med Rykov, Bucharin och Tomskij som ”ledare”.

Ur apparatens synvinkel är situationen tillräckligt dålig för högern. Efter att ha gått till reträtt politiskt och säkrat sig majoriteten, går Stalin nu till angrepp organisatoriskt. Det räcker att notera att man redan på allvar överväger att låta Molotov kandidera till posten som ordförande för Komintern (istället för Bucharin).² Ja, ja, vi föreslog en gång på skämt att Stalin skulle sätta in Mechlis som ordförande för Komintern.³ Verkligheten ligger inte långt från detta skämt. Kaganovitj antas ersätta Uglanov, som står åtalad inför den centrala kontrollkommissionen (för att ha hetsat upp ungtkommunistiska kamrater mot Stalin). Men högerns verkliga situation framgår av det faktum att Bucharin – enligt historier i Moskva – i hemlighet rusar till Kamenev och lovar att ”byta ut Stalin och Molotov mot Kamenev och Zinovjev”. Kamenev skulle naturligtvis vilja gå med på denna operation, men han inser att Bucharins politiska löften inte är värda mer än hans ekonomiska prognoser. Om saker och ting skulle gå bra för honom, så skulle inte denna Kominternledare, den allsmäktige Balabolkin, rusa till de personer som så sent som igår utslöts ur partiet, samtidigt som han nervöst tittar sig över axeln på sin egen skugga.⁴

1 **Michaïl Kalinin** och **Kliment Vorosjilov** (”Klim”) var fullvärdiga medlemmar i politbyrån. Kalinin var en känd bucharinist. Krigskommissarie Vorosjilov var anhängare till Stalin, men i och med oron i bondearmén såg bucharinisterna honom som en möjlig anhängare. Men under julimötet slöt båda bestämt upp bakom Stalin.

2 När Bucharin blev alltmer isolerad i ledningen framträdde **Molotov** som Stalins främste talesman och ”teoretiker”.

3 **Lev Mechlis** var en av Stalins personliga sekreterare.

4 **”Kolja Balabolkin”** var ett öknamn för Bucharin. Kolja är en förkortning av Nikolaj. Balabolkin är ett efternamn som består av det ryska ordet *balabolka* (pratkvarn, skvallerbytta, en som talar en massa dumheter). Trotskij började använda detta namn på Bucharin efter att ha läst redogörelsen för hans samtal med Kamenev i juli.

Hur tänker Stalin? Det är inte svårt att gissa. Om jag tar mig ur svårigheterna med hjälp av centristiska åtgärder, så kommer jag att fördöma den panikslagna högern som kapitulationister och peta ner dem ett pinnhål eller två i organisationen. Om situationen å andra sidan förvärras så kommer jag själv att gå åt höger, det vill säga försvaga högerfraktionen genom att plundra den politiskt. Jag kommer att hävda att den har uppfunnit skiljaktigheterna, att den försöker splittra partiet, och på så sätt peta ner den ett pinnhål. Om inte högeråtgärderna lyckas kommer jag att göra mina högerallierade ansvariga för misslyckandet, ge dem sparken och åter gå åt vänster genom att ge Kamenev och Zinovjev lite mer svängrum – eftersom de väntar troget som kuvade hundar och ”vet bättre” än att våga följa med Balabolkin. Och så får vi se... Det är Stalins plan. Dess styrka är apparaten. Dess dödliga svaghet är att den inte tar hänsyn till vad cheferna, det vill säga klasserna, gör. Men så länge klasserna är tysta kommer Stalins plan att fungera.

Om till och med vi kan se de viktigaste konturerna till Stalins plan tydligt på långt håll, så är de definitivt uppenbara för högern. Det är därför de har blivit så upprörda. De vill inte låta sig elimineras bit för bit. Men de är rädda för att om de kommer ut öppet så kommer Stalin att radera ut dem i ett slag.

Under [Kominterns] kongress blev Stalins metod ännu mer uppenbar för dem. Det antal timmar Bucharin talade vid kongressen var omvänt proportionell till hans inflytande, som minskade från dag till dag. Å ena sidan innebär massornas radikaliserings och trycket från oppositionen att det bjuder de utländska partibyråkraterna emot att anta en högerpolitik. Och för det andra ligger apparaten i händerna på Stalin, och den dyrkas lika mycket i Komintern som i SUKP.* Under kongressen berövade Stalin (som inte ens var närvarande) Bucharin på tre fjärdedelar, om inte nio tiondelar av de församlade *apparattjikerna*. Stalin behövde inte vara där. Köpslåendet sköttes med hjälp av maktens operonliga mekanismer.

Det är uppenbart att högern vare sig de vill det eller ej måste hoppa i det kalla vattnet – det vill säga, de måste försöka kämpa mot Stalin utanför apparaten. Det förklarar publiceringen av Bucharins artikel, ”Kommentarer från en ekonom”.⁵ Det var ett förtvivlans mod. Det är möjligt att Rykov och Tomskij skickade ut Bucharin som spaningspatrull. (Artikeln är inte bara resultatet av teoretisk svaghet utan också fullständig politisk maktlöshet.) Detta drag har bara skadat högern. En ”verklig” höger som var fast besluten att föra kampen utanför den byråkratiska hönsburens begränsningar skulle ha rutit till: ”Ni nya ägare, förena er, annars kommer socialisterna att plundra er!” Sådana appeller utfärdades under kampen mot oppositionen, men redan då var de ganska färglösa och tveksamma. Men för att på allvar sätta sig upp mot centern måste högern börja dundra för full hals, som de Svarta hundra, som termidorianer. Men ännu så länge har inte Bucharin mage till det. Han måste sticka ner tån i det kalla vattnet men är rädd att hoppa i. Han står där och darrar inför sitt eget mod. Under tiden spanar Rykov och Tomskij på tryggt avstånd för att se vad som kommer att hända, för att i rätt ögonblick kunna hoppa in i buskarna. Så står de viktigaste aktörerna på byråkratins scen utplacerade.

Man kan säga att inget av det här är särskilt viktigt. Men det vore fel. Om klasserna skulle säga sin mening rakt ut med hög röst, om proletariatet skulle övergå till politiskt angrepp, så skulle hur apparatens skådespelare var placerade förlora nio tiondelar av sin betydelse. I själva verket skulle de drastiskt byta platser och flytta sig åt ena eller andra hållet. Men ännu så länge upplever vi en ofullbordad tidsålder, där apparaten fortfarande är allsmäktig medan element av dubbelmakt fortsätter att utvecklas i vårt land. Stalin och Rykov och Bucharin bildar regering. Och regeringen spelar en inte

* Sovjetunionens kommunistiska parti. [I engelska ursprungstexten står ”AUCP”, vilket måste vara ett feltryck. - öa.]

5 En artikel som attackerade industrialiseringen och femårsplanen och var ett angrepp mot Stalins grupp under täckmantel av ”trotskistiska superindustrialiserare”.

obetydlig roll. Man måste studera de byråkratiska skådespelarna noga, men utifrån klassens snarare än apparatens synvinkel.

* * *

Hur skulle högerfaran ”verkligen” kunna förverkligas? Det är en väldigt viktig fråga. Den viktigaste punkten är att högern har sitt främsta stöd utanför partiet. Högern är sämre representerad i apparaten än centern, men till skillnad från centristerna har den ett stabilt klasstöd i landet. Men ändå: hur kan högerens styrka faktiskt förverkligas? Med andra ord, hur kan de nya ägarna komma till makten?

Vid första påseende verkar det lugnande att de besuttna klassernas politiska partier är splittrade, att de nya ägarna är politiskt uppsplittrade, att högern i partiet fruktar den proletära kärnan och hålls tillbaka av det förflutna och inte kan besluta sig för att öppet stöda sig på de nya ägarna. Allt detta är givetvis fördelar som vi har ärvt från det förgångna, men de är på inget vis några absoluta garantier. De förutsättningar som krävs för termidor kan utvecklas på en förhållandevis kort tid.

Vi har redan mer än en gång uppmärksammat det faktum att en segerrik borgerlig kontrarevolution måste ta formen av fascism eller bonapartism, men absolut inte kan ta formen av en borgerlig demokrati som de naiva mensjevikerna drömmer om. Än idag har Kamenev inte lyckats förstå det. I sitt samtal nyligen med våra kamrater beskrev han situationen i landet som om ”Kerenskij inom kort kommer att stå vid grindarna”. Definitivt inte. Om man ska tala om Kerenskij så är det bättre att säga att landet just nu, under den höger-centristiska regimen, går igenom ”Kerenskij-perioden baklänges”. Den historiska Kerenskij-periodens funktion var att borgarklassens makt övergick till proletariatet. Stalinperiodens historiska roll består av att makten glider över från proletariatet till borgarklassen. Man kan allmänt sett säga att ledarskapet som efterträdde Lenin kör filmen om Oktober baklänges. Och stalinismen är en kerenskijism som går från vänster till höger. I ett land som har skakats av den största av revolutioner kan inte en borgerlig samhällsordning anta demokratiska former. För att segra och för att kunna behålla sin seger behöver borgarklassen en överlägsen och rent militär koncentration av makten, som höjer sig ”över alla klasser” men har sin omedelbara stödjepunkt bland kulakerna. Det är bonapartism. Termidor är bara ett steg på vägen mot bonapartismen. Detta steg måste inte förverkligas helt ut. Precis som revolutionen kan kontrarevolutionen ”hoppa över” ett eller annat steg.

Under en termidoriensk, och ännu mer under en fullständigt bonapartistisk, omvälvning skulle *armén* spela en viktig roll – i det andra fallet den avgörande rollen. Av denna anledning måste vi följa de processer som äger rum i armén med största uppmärksamhet. Vi får inte glömma att höger”ledaren” i sin rapport till partiarbetarnas konferens i Moskva i juni sa, med syftning på sin vän Klim: ”Om man än en gång tar till extraordinära åtgärder så kommer armén att svara med uppror.” Det är en mycket betecknande formulering – till hälften *profetia* och till hälften *hot*. Det kan faktiskt vara ett hot till tre fjärdedelar. Men vem hotar? De nya ägarna, via arméns befälsapparat. Arméapparaten via Klim. Där har ni den främsta kandidaten till rollen som Bonaparte, om man kan tala om honom på det sättet – Klim. Det skulle vara ytterst naivt att invända att han skulle vara en alldeles för trist och tråkig Bonaparte. Det har funnits olika varianter av Bonaparte. Inte bara Napoleon I, utan också den mycket ömkliga figuren Napoleon III. När de besuttna klasserna anser det nödvändigt kommer de – för att använda ett av Stalins uttryck – att ”skapa en furste av vilket gammalt skräp som helst”. Ja, händelserna kan utvecklas på ett sådant sätt att Klim (någon av dessa Klim) kan stiga fram som en ”furste”. Han skulle förvisso bli en tredje rangens Bonaparte. Men det skulle inte hindra honom från att ödelägga revolutionen. Visserligen sägs det att Klim har gått över från en högerposition till höger-center och stöder ”husbonden”. Men sådana kombinationer i toppen uppstår och kan slitas i stycken på 24 timmar på grund av tryck utifrån. Dessutom måste det

inte vara Klim. Om inte han klarar av det så kan det bli Budjonnyj.⁶ Det kommer inte att vara någon brist på Bonaparte.

Husbonden säger: ”Dessa kadrer kan endast avlägsnas genom ett inbördeskrig.” Klim tillägger: ”Om ni arbetare ställer till för mycket bråk så kom ihåg att jag har starka krafter bakom mig.” Båda dessa uttalanden utgör delar av bonapartismen. I det första fallet talar parti-statsapparaten som anser sig stå över alla andra, till och med över armén. I det andra fallet talar militärapparaten, som imorgon kommer att känna sig tvingade att ”sätta civilisterna på plats.”

Även om den centristiska partiapparaten besestrar högern på ett oblodigt sätt så försvinner inte utsikterna om en termidoriansk-bonapartistisk utveckling, utan de skulle bara förändras och skjutas upp. Centristerna kan bara segra på egen hand utan oppositionen, utan massorna, med hjälp av ökat förtryck, genom att ytterligare minska centrismens massbas, ytterligare smälta samman den centristiska fraktionen med regeringens förtryckarapparat, inklusive arméns befälsapparat där partilivet dog ut för länge sedan, eftersom ingen tillåts ha andra uppfattningar än de som Bubnov har fått order om att sprida.⁷ Kommer denna ”sammansmältning” att leda till att husbonden själv så småningom kommer att stiga upp på den vita hästen, eller kommer vi att hitta honom liggande under Klims häst? Ur klassens synvinkel är denna fråga helt oviktig.

Alltså drar vi slutsatsen att en ”seger” för högern skulle leda direkt in på den termidorianska-bonapartistiska vägen, medan en ”seger” för centristerna skulle leda in på samma väg men i sicksack. Finns det någon egentlig skillnad? *Vad gäller det slutgiltiga historiska resultatet* är det ingen skillnad. Centrismen utgör bara en sorts försönlighetspolitik (i detta fall gentemot de nya ägarna, det borgerliga samhället som försöker formera sig på nytt). Det är dock bara som slutgiltigt historiskt resultat. Men i nuvarande skede återspeglar centrismen betydligt mer de skikt som har ”höjt” sig ur arbetarklassen. Högerns rötter finns bland de nya ägarna, i huvudsak jordägarna. Det vore ett mycket grovt misstag, ett demokratiskt centralistiskt sätt att suddas ut politiska skillnader, att bortse från kampen mellan dessa två element.

Centristerna vill inte bryta öppet med arbetarna. De fruktar en sådan brytning mycket mer än högern, som framförallt inte vill stöta sig med de besuttna. Det är bara detta förhållande mellan arbetarklassens övre skikt och de nya ägarna som ligger bakom grupperingarna inom apparaten, oavsett hur förvirrande motströmningarna är i partiet, och oavsett hur stora ”svårigheterna” kommer att bli mellan de olika personerna (Stalin, Bucharin, Rykov, Tomskij). För att kunna följa kampens olika skeden, och för att förstå kampens innebörd och dess begränsningar så måste vi skilja mellan de två grupperna. I sig själv är kampen inte särskilt betydelsefull, men den bryter de byråkratiska bojorna, drar fram det fördolda i ljuset, tvingar massorna att tänka och utvidgar arenan för deras aktiva ingripande.

Julimötet var en viktig händelse i centristernas reträtt. Men det vore idioti att tro att det var kampens sista stadium, att centristerna *slutgiltigt* har kapitulerat och att högern från och med nu har en ”monopol”ställning. Nej, under motsättningarnas inverkan kommer kampen oundvikligen att bryta ut igen och den kommer att spela en betydande roll i partiets och revolutionens historia.

Men av detta kan man absolut inte sluta sig till att centristerna vill stöda sig på oppositionen under sin kamp mot högern – varken på de som hoppat av från oppositionen eller på oppositionen själv. Aldrig. Centristerna fruktar oppositionen mer än de fruktar högern. Centristerna kämpar med högern men stjälar från deras program (precis som Balabolkin klagat åt alla håll, både åt vänster och

6 **Semjon Budjonnyj** var stalinist och ledande person inom militären.

7 **Andrej Bubnov** var en gammal bolsjevik som satt i centralkommittén. 1924 hade han ersatt oppositionsmedlemmen Antonov-Ovsejenko som ledare för Röda arméns politiska direktorat.

åt höger). Det vore löjlig dogmatism att säga, att det inte under några omständigheter är möjligt med ett block med den ena eller andra delen av den nuvarande centern. Många av de nuvarande centristerna kommer att gira åt vänster. Om någon hade sagt till oss 1924 att vi skulle bilda ett block med zinovjeviterna så skulle inte många ha trott oss. Men det visade sig att Leningradcentristernas kamp mot kulakernas angrepp fick dem att gå ihop med oss och anta vår plattform. Liknande svängar är inte omöjliga bland dagens styrande centrister, om trycket från klasserna tvingar dem att öppet och definitivt bryta med högern, och om omständigheterna jämnar till svansen på dem. Sådana historiska möjligheter är inte uteslutna. De kan bli steg på vägen mot att stärka och utveckla den bolsjevikiska linjen ytterligare, på samma sätt som blocket med zinovjeviterna gjorde. Men det vore att helt och hållet tappa huvudet att för närvarande rikta in oss på ett block med centrister som de är nu, istället för att systematiskt, kompromisslöst och oförsonligt ställa partiets proletära kärna mot centrister. I det långa loppet kommer dessa två tendenser att utplåna skillnaden mellan oppositionens överväldigande majoritet och den lilla minoriteten, som hemfaller åt drömmar om hur underbart det vore om man kunde bilda ett snyggt block med de centrister som har tagit sina ståndpunkter under omprövning, och att ett sådant block skulle bespara oss svårigheter, omvälvningar och faror i partiets och statens utveckling. Men tyvärr vittnar det förflutnas rikliga erfarenheter om att sådana förmodat mer ekonomiska linjer visar sig vara de kostsammaste, och att de som uppmanar oss att slå in på denna inriktning själva håller på att halka in i centrism.

För att kunna använda centristernas byråkratiska kamp med högern för att få till stånd en genomgripande reformering av partiet måste massorna gripa in på ett avgörande sätt. Det är bara oppositionen som kan organisera detta ingripande från massornas sida på ett verkligt bolsjevikiskt sätt, eftersom oppositionen står politiskt oberoende från både högern och centrister, och tack vare detta oberoende kan utnyttja varje skede i kampen mellan dem.

* * *

I samband med detta vill jag säga några ord om vår vän Kamenevs råd och anvisningar (i det ovan nämnda samtalet). Ni vet att Kamenev anser att "L D [Trotskij] borde lämna in ett dokument där han bör säga: Hör av er till oss, vi kommer att arbeta tillsammans. Men L D är en envis man", etc, etc. Kamenev är egentligen inte så naivt godtrogen och tror naturligtvis inte själv på vad han säger. Han vet mycket väl att ett sådant uttalande inte skulle förändra oppositionens juridiska status. Det skulle bara ge den ett politiskt slag som skulle sänka den till zinovjeviternas nivå. Dessa har skaffat sig en skamlig halv amnesti som utestänger dem från varje tillstymmelse till politiskt liv. Och det bara tack vare att de bröt med oss. Kamenev förstår detta mycket väl. Hans samtal och flirtande har ett enda syfte – att skrämja Stalin som redan behandlar sina framtida "allierade" lite för föraktfullt. Kamenev vill höja priset på sig själv så att han kan förråda oss igen när en ny möjlighet dyker upp, men under betydligt bättre förhållanden för honom. Men till syvende och sist kan bara fullständiga idioter falla till föga för hans smicker. Det kommer inte att finnas någon tvekan om det bland oss. Speciellt noterbart är Kamenevs beklagande av mina "täta" och "hårda" angrepp på hans kapitulation. "Människor måste arbeta ihop." "Vi borde inte återuppliva gamla gräl." "Det är för bedrövligt att det har uppstått en splittring." "Verkligheten har bekräftat alla oppositionens uppfattningar." Kamenev sjunger bra – med drillar och löpningar. Det faktum att han sjunger utan rädsla för Jaroslavskij vittnar om att apparaten har ett svagare grepp och att oppositionens möjligheter ökar. Vi sätter det på vårt pluskonto. Men det går bara att dra en slutsats av det: *vi måste slå två, tre, tio gånger hårdare mot kapitulationisterna.*

* * *

Frågan om massornas inblandning i den [inombyråkratiska] konflikten handlar framförallt om att mobilisera arbetarklassen kring det inhemska och internationella livets frågor, till att börja med de

enklaste och mest påträngande problemen.

I ett antal brev har vi stött på argument med andemeningen att oppositionen inte har någon plattform i "arbetarfrågor". Exakt vad betyder det? Är vår plattform omodern? "Arbetar"delen i vår plattform utarbetades särskilt exakt och konkret. Jag är rädd för att vi helt enkelt har glömt bort att tillämpa den. Det verkar som om många kamrater har glömt bort plattformen. De använder den inte, de söker inte efter svar i den, och därför kräver de hela tiden nya dokument. Vi måste återställa kontinuiteten. Varje tal som bolsjevik-leninister håller bör grunda sig på plattformen, med uttryckliga citat närhelst det är möjligt, om det finns några citat som passar för frågan som diskuteras. Teser om alla dagsfrågor, små som stora, bör inledas med ett citat ur plattformen. Detta dokument utarbetades utifrån enorma gemensamma erfarenheter och alla formuleringar tänktes igenom och diskuterades noga. Att tillämpa plattformen på alla frågor kommer att förbättra disciplinen betydligt, speciellt bland ungdomen.

Det säger sig självt att det kan finnas brister i plattformen, föråldrade påståenden eller felaktiga detaljer som behöver förändras, rättas till eller kompletteras. Men vi måste formulera dessa tillägg klart och exakt på grundval av plattformen själv.

Frågan hur man ska tillämpa plattformen i varje givet läge eller på en speciell fråga – exempelvis under nästa omgång kollektivförhandlingar – kommer alltid att innebära specifika svårigheter som bara går att lösa genom att kamraterna på plats, i fabriker och olika yrken deltar. Den för oss viktigaste vägledningen, den avgörande måttstocken på detta område, är *ökade reallöner*. Vad gäller hur stor denna ökning kan bli så måste förhandlingar föras med cheferna, med sovjet-, parti- och de fackliga institutionerna. Som resolutionen vid den elfte partikongressen slog fast är strejker en extrem åtgärd men absolut inte olagliga, partifientliga eller antisovjetiska.⁸ Att delta i en strejk, och till och med leda den, kan visa sig bli en partiplikt för bolsjevik-leninisterna, när alla andra sätt att genomdriva massornas lagliga, det vill säga faktiskt genomförbara, krav har blivit uttömda. Som vi har sagt går det bara att avgöra i vilken mån dessa krav faktiskt är genomförbara med hjälp av förhandlingar, där arbetarnas företrädare lyssnar på de olika förklaringarna och faktiskt går igenom böckerna. Vem ska föra förhandlingarna? Det beror på hur missnöjda massorna är och hur hårt de pressar på. I lämpliga fall kommer bolsjevik-leninisterna att kräva att det väljs speciella kommissioner och delegationer som ska genomföra förhandlingarna med den regionala fackliga administrationen eller partiets provinskommitté och besöka tidningarnas redaktioner och i sista hand de högsta institutionerna, och föra skriftliga protokoll över förhandlingarna under alla dessa besök och avge en fullständig rapport till ett allmänt möte för de arbetare som de representerar.

Stämningen bland arbetarna är sådan att den kräver största beslutsamhet och aktivitet från vår sida. Bara vi kan leda in det undertryckta missnöjet i de rätta sovjet- och partikanalerna. Det finns många orsaker till massornas nuvarande passivitet. Den vittnar delvis om vacklan och obeslutsamhet bland massorna själva, eftersom många av de gamla sätten har svikit dem och de ännu inte har hittat några nya. Det går givetvis inte att stå kvar vid denna väggkorsning särskilt länge. Det är oundvikligt att det kommer att inledas en ny kristalliseringsprocess bland massorna, och den kan under vissa villkor gå framåt med svindlande hastighet. Och kring vilket centrum kommer denna process att äga rum – det byråkratiska? Nej, det är omöjligt. Om vi inte blir det centrum kring vilken processen äger rum, då kommer det att bli mensjevikerna, socialistrevolutionärerna, anarkisterna. Och det skulle medföra att oktoberrevolutionen fullständigt skulle spåra ur. Bolsjevik-leninisterna är de enda som kan skydda revolutionen genom att djärvt gå till massorna, och om nödvändigt välta omkull de vägspärrar som byråkraterna har satt upp.

⁸ Se "Fackföreningarnas roll och funktion under den Nya ekonomiska politiken", i Lenin, *Collected Works*, bd 33, s 187-88.

Att gå till massorna är inte att ge efter för spontanismen, som de demokratiska centralisterna är benägna att göra. De skulle antingen bryta nacken av sig med en äventyrspolitik, vilket bara vore till hälften dåligt, eller så skulle de omedvetet hjälpa fienden att bryta nacken på revolutionen, vilket vore mycket värre. De senaste fem årens politik har återigen givit upphov till antisovjetiska stämningar bland arbetarmassorna, delvis ännu outtalade, delvis redan uttalade – det vill säga i riktning mot privat ägande. Vi måste uppbåda massornas aktivitet på ett sådant sätt att uppdelningen längs klasslinjer hela tiden går framåt. Vi måste reagera mycket snabbare och mer beslutsamt än apparaten på de antisovjetiska åsikterna, i synnerhet de uttalade, medvetna och uppsåtliga. Varje gång det uppstår missnöje måste vi först och främst avslöja mensjevikerna, socialistrevolutionärerna, anarkisterna, i den mån de försöker lägga näsan i blöt. Vi kan och måste reagera på sådana försök från de borgerliga agenternas sida genom att vädja direkt till arbetarna.

Utan tvekan kommer vår ökade aktivitet och vårt ökande inflytande inom arbetarklassens vänster att leda till att främmande element och till och med våra klassfiender, allt oftare kommer att försöka förena sig med oss och till och med klä ut sig i våra kläder. Vi måste vara på vår vakt och närhelst möjligt öppet fördöma dessa element. Vi måste avgränsa vår flank och vår eftertrupp med klara linjer så att massorna vet när de möter oss och när de möter någon annan.

Det gäller i synnerhet de demokratiska centralisterna. Ni kommer ihåg att det till och med i våra led fanns enskilda kamrater som betraktade de demokratiska centralisterna utifrån en sentimental synvinkel ("de är ju trots allt ganska bra kompisar"). En del av dem ville inte se att de politiska linjerna skilde sig åt. Det är värt att nämna att just de kamrater som igår föreslog enhet med de demokratiska centralisterna idag befinner sig inom den försonliga flygeln, och ryter och skriker mot den "demokratiska centralismen" i våra egna led, och menar då med demokratisk centralism ofta utarbetandet av vår principiella linje.

Trots att det är irriterande att behöva slösa tid på mindre viktiga frågor, så måste vi trots allt ägna oss lite åt dessa demokratiska centralister för att inse den sekteristiska karaktären på deras politik och den äventyrspolitik som den härbärgerar. Hittills har vi lämnat de demokratiska centralisternas "ledare" i fred (och det har varit riktigt), men eftersom de nu har talat ut ordentligt så har de givit oss utmärkta vapen mot dem. Vi kommer att kunna använda deras egna dokument, i synnerhet V Smirnovs brev, för att beröva dem deras bästa element. Vi får inte förbise minsta skråma, ty annars kommer hela organismen att bli förgiftad. Vi kommer att vinna arbetarna från dem, å ena sidan med hjälp av en modig och beslutsam politik i de viktigaste frågorna, och å den andra genom en kampanj av förtydliganden.

* * *

Allt material som jag har fått visar att vi måste resa parollen om slutna omröstningar i partiet och fackföreningarna. Självkritiken har utvecklats dithän att den till hälften har blivit en komedi och till hälften provokationer. Det står klart för alla. I våra "del"paroller – våra övergångsparoller så att säga – måste vi uttrycka arbetarnas sinnesstämningar och deras fortfarande inte särskilt djärvt uttalade önskan att slippa trycket uppifrån... "Varför röstade du inte mot det?"... "Om det hade varit en slutna omröstning så hade det varit en annan sak." Detta hörs överallt.

Huruvida det kommer att bli slutna omröstningar eller om de outhärdliga motsättningarna kommer att lösas på något snabbare sätt, genom att "hoppa över" vissa steg, är en annan fråga. Men för tillfället är parollen om slutna omröstningar en livsviktig fråga för partiet och fackföreningarna, eftersom den uttrycker apparatens byråkratiska tryck, det vill säga klasstryck mot arbetarna. Parollen om slutna omröstningar är i det nuvarande stadiet det bästa uttrycket för den spirande kampen mot dubbelmakten. Öppna omröstningar infördes en gång så att fienden inte skulle kunna rösta mot den

proletära diktaturen. Elementet av dubbelmakt i landet har skapat förhållanden där arbetarna inte kan rösta för diktaturen av rädsla för borgarklassens tryck, såsom det återspeglas genom apparaten. Det är pudelns kärna. *Apparatjikerna* står på podiet och tittar hur de röstande höjer handen, eller så drar arbetarens hustru honom i ärmen: ”Bäst att inte rösta.” Att under dessa omständigheter säga att slutna omröstningar gynnar passivitet och obeslutsamhet är att ge efter för idealistisk dogmatism. Den som ställer frågan så ställer inte parollen om slutna omröstningar i förhållande till den nuvarande situation (som vi måste hitta en utväg ur), utan i förhållande till en idealiserad situation där alla arbetare modigt och bestämt röstar i enlighet med sina övertygelser.

Om man drar denna uppfattning till sin logiska slutsats så måste man slopa parollen om slutna omröstningar även i kapitalistiska länder, för att på ett bättre sätt utveckla arbetarnas ”aktivitet” och ”mod”. Man skulle förstås kunna uppmana djärva arbetare i Kina att rösta öppet, men nästa dag skulle de bli av med huvudet på grund av det. Därför kan parollen om slutna omröstningar (vid alla val) i Kina vara av utomordentlig betydelse, eftersom denna paroll dikteras av styrkeförhållandena mellan klasserna. Även om den samhälleliga regimen i vårt land har en annan *grundval* så är denna grund ändå till stor del redan övervuxen av ogräs. Det är inte sant att våra val och omröstningar idag bara avgörs av arbetarnas mod och beslutsamhet. Nej, de avgörs redan till stor del av de *förändrade styrkeförhållandena mellan klasserna*. Denna förändring får sitt objektiva uttryck i regeringsapparaten och dess mekanismer. Stalin har helt riktigt sagt: ”Dessa kadrer kan endast avlägsnas genom ett inbördeskrig.”

Dessa ord innehåller naturligtvis också ett visst mått av byråkratiskt skryt och hotelser. Om det blir ett verkligt uppror underifrån kommer *apparatjikerna* att ducka, de kommer inte att låta det gå till inbördeskrig. Hursomhelst måste vi försöka driva denna inriktning – en reform genom ett mäktigt tryck från massorna – så långt det går. För närvarande driver parollen om slutna omröstningar massorna framåt mot aktivitet och bort från passivitet. Under varenda möte där det blir tal om självkritik, partidemokrati och så vidare måste och kan bolsjevik-leninisterna säga: ”För att kunna göra självkritik måste ni avskaffa påtryckningarna, och göra det möjligt för oss att rösta i enlighet med våra övertygelser, utan att vara rädda för att bli av med jobbet – det vill säga genom slutna omröstningar. Då kommer *apparatjikerna* att hålla sig i schack.”

Vi måste börja med partiet och sedan gå till fackföreningarna. När det gäller sovjeterna där olika klasser deltar i omröstningarna måste vi vänta med frågan till vi har samlat de nödvändiga erfarenheterna.

* * *

Vad gäller kampens övergripande perspektiv, både inrikespolitiskt och internationellt, måste jag begränsa mig till allmänna anmärkningar, och förbehålla mig rätten att återkomma till dessa frågor inom en nära framtid, för att kunna gå igenom dem mer konkret, och också i förhållande till de viktigaste enskilda länderna, som jag redan delvis har gjort vad gäller Kina.⁹ En avsevärd del av de dokument som vi tillställde kongressen ägnades åt att förklara hur vår inhemska kamp hängde ihop med den internationella kampen. De demokratiska centralisternas teoretiker förstår inte detta samband – de har överhuvudtaget ingen linje i internationella frågor. De sluter tillfälliga, rent äventyrs-politiska block med folk som helt och hållet har brutit med marxismen, folk som Korsch och så vidare. V Smirnovs senaste uttalanden är bara en vänsterkarikatyr av Stalins.

Europa genomgår för närvarande en period av ganska livliga strejker. Denna våg är i viss utsträckning ekonomiskt ”försenad”, eftersom den sammanfaller med en tydlig nedgång för den ekonomiska högkonjunkturen. Strejkrörelsen är försenad på grund av de föregående tunga nederlagen,

⁹ ”Den kinesiska frågan efter den sjätte kongressen”, i *Leon Trotsky on China*.

socialdemokratins ökande inflytande och Komintern-politikens byråkratiska passivitet. En fortsatt ekonomisk nedgång kommer med säkerhet att få den ekonomiska kampen att gå över till det politiska området och därmed gynna en vänsterrörelse bland arbetarna. Det kommer att gå olika snabbt i olika länder. Men det är inte omöjligt att den politiska situationen i vissa europeiska länder kommer att skärpas enormt inom den närmaste framtiden. Det beror i stor utsträckning på hur djup, långvarig och omfattande den kommande krisen kommer att bli, inte bara i Europa utan även i USA. Amerika kommer att lösa sin kris på Europas bekostnad, och kan genom trycket mot enskilda länder, i första hand Tyskland, framkalla omedelbart revolutionära situationer. Här visar sig återigen den grundläggande, långsiktiga motsättningen, den mellan epokens uppgifter och kommunistpartiets mognad. Risken att missa nya revolutionära situationer har absolut inte undanröjts eller ens minskat. Äventyret med Thälmann är naturligtvis ingen slump. Den nuvarande regimen är ett drivhus för Smolensk-fall i internationell skala. Och dessa personer, folk i Smolensk och Hamburg, fördömer oss och utesluter oss. Deras arbete består av att smutsa ner kommunismens fana och ödelägga Komintern. Ju mer de gör det, desto mer visar de på oppositionens oerhörda uppgift i internationell skala. Vi måste inrikta all vår energi på att använda erfarenheterna i kampen mot byråkratismen för att bilda verkliga bolsjevikiska kadrer, och utveckla dem och göra dem mognare. Det kommer att vara den främsta skillnaden mellan Kominterns tredje femårsperiod och den andra. Det krävdes fem år för att dra fram de viktigaste frågorna och skiljaktigheterna ur byråkratins undre värld och fram på världsscenen. Nu har vi nått denna punkt. Ingen makt kan upphäva de ståndpunkter och motargument som har lagts fram. De utländska partiernas revolutionära kadrer kan bara växa med hjälp av egna erfarenheter. Vi tänker inte försöka styra den internationella oppositionen med order på samma sätt som Kominterns exekutivkommitté. Ett omfattande och systematiskt utbyte av teoretiska och politiska erfarenheter, samarbete rörande en marxistisk analys av de pågående processerna, och utarbetande av handlingsparoller – det är där man ska börja. De första verkliga stegen har tagits i samband med den sjätte kongressen. Vi måste utveckla dessa steg, utvidga dem och fördjupa dem.

Utgången av vår inhemska kamp är oskiljaktigt knuten till dessa världsomfattande processer. Bara en idiot kan av detta dra slutsatsen att den aktuella inhemska politiken och i synnerhet oppositionens inhemska politik, inte har någon betydelse för oktoberrevolutionens öde. Det är välbekant att vi inte lovar att bygga socialismen i ett land. Vi har aldrig sagt och säger inte att vi har någon undergörande formel som kan trolla bort motsättningarna för det av kapitalismen omringade socialistiska uppbygget. Men vi erbjuder en korrekt inriktning, en korrekt prognos och en korrekt klasslinje som har härletts ur detta. Axeln för vår inhemska politik är att proletariatet ska behålla makten i sina händer – eller rättare sagt att proletariatet ska återta makten som apparaten har tillskansat sig, och stärka proletariatets diktatur på grundval av en systematisk förbättring av arbetarklassens materiella levnadsförhållanden. Det finns inga andra formler och behövs inte heller några.

Oppositionen har en riktig linje. Uppgiften består av att få den proletära förtruppen att anamma den. I detta syfte måste vi helt och fullt genomsyra av en medvetenhet om vår stora historiska uppgift, och vi måste handla med verkligt bolsjevikiskt mod.

(Översättning från engelska: Göran Källqvist.)